

ДО:
БОРИСЛАВ ГУЦАНОВ
МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

КОПИЕ ДО:
АНА АНАНИЕВА
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
АГЕНЦИЯ ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

ТЕОДОРА ИВАНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛА НА
ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

ДЕНИЦА САЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА В НС

Относно: Притеснения във връзка с процеса на разработване на Годишен план за социалните услуги на територията на всички общини и възможни негативни последици.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,
УВАЖАЕМИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ИНСТИТУЦИИ,

Настоящото писмо е подписано от граждански организации и индивидуални членове, работещи в подкрепа на деца и семейства в цялата страна. Организацията ни са част от различни международни мрежи, ангажирани с политики за децата и семействата в ЕС. Работата ни е свързана с инвестиция на човешки и професионален ресурс в подкрепа на социалната работа и качествено завършване на процеса по деинституционализация в България.

Заедно се обединихме в подкрепа на една от най-съществените реформи в политиките за децата – приемането и изпълнението на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“ от 2010 г. и свързаните с нея Планове за действие, финансирани от европейски структурни фондове и национално съфинансиране. Министерството на труда и социалната политика е основният двигател на тази реформа и наш дългогодишен партньор.

С настоящото писмо изразяваме загрижеността си относно наблюдавани тенденции, свързани с текущото годишно планиране на социалните услуги от страна на общините, във връзка с последните промени в нормативната уредба.

Според Методическите насоки за улесняване процеса на разработване на годишен план за социалните услуги на територията на всяка община, общините следва да имат разработени и приети годишни планове за социалните услуги по реда на глава трета, раздел III от НПСУ.

Изразяваме своето опасение, че се предприемат действия, с които категорично не сме съгласни, а именно:

- **Разместване на деца и младежи с тежки увреждания** с цел профилиране на резидентната грижа за деца и пълнолетни лица с трайни увреждания. Общините са получили Методически насоки от Агенцията за социално подпомагане (АСП), въз основа на които се пристъпва към преместване на деца и младежи с увреждания, с цел обособяване на услуги само за деца и такива само за пълнолетни лица.
- **Не приемаме възрастовият критерий да бъде единствено основание за преместване** на хора с тежки и комплексни увреждания, които от над 10 години живеят в съответната услуга и я възприемат като свой дом. Реално високата възраст на част от потребителите не отговаря на тяхното физическо и интелектуално развитие. Те изключително трудно се адаптират към каквито и да е промени в тяхната жизнена среда.
- **В нито един нормативен акт** – нито в Закона за социалните услуги (ЗСУ), нито в Националната карта на социалните услуги, нито в Наредбата за качеството на социалните услуги – не се предвижда разделяне на резидентната грижа на такава за деца с трайни увреждания и отделно за младежи с трайни увреждания – те вървят заедно. В Националната карта на социалните услуги и в Наредбата за качество на социални услуги (Приложение 11) резидентната грижа се разглежда като Резидентна грижа за деца/младежи от 3 до 18 г./25 г. и отделно за пълнолетни лица. Но възрастта от 25 години за човек с тежки и комплексни увреждания не може да е водещ критерий за преместване (както отбелязахме по-горе, календарната им възраст не отговаря на физическото им и интелектуално развитие).

Приемаме, че за определен брой пълнолетни лица, настанени в настоящите ЦНСТДМУ, може да бъде по-подходящо да преминат в друга услуга, съобразена с техните потребности – например, нуждаещи се от по-самостоятелни форми на подкрепен независим живот в общността. Но това трябва да се извършва на базата на индивидуална оценка, прецизно планиране и внимателна подготовка.

Съгласно данни на АСП¹, в страната функционират само 9 ЦНСТ за деца с увреждания с капацитет 119 и 105 ЦНСТ за деца и младежи с увреждания с капацитет от 1408 потребители. Това е огромен брой потребители и преместването им би представлявало сериозен риск за тях, особено предвид факта, че те вече са преминали през тежката травма от извеждането от специализирани институции и процеса на адаптация в нова среда.

¹ https://nmd.bg/wp-content/uploads/2025/04/belejnisk2025_web_low-res.pdf

Отделно от това, изразяваме **сериозна загриженост** относно механизма, предвиден за прекратяване на договорите с външни доставчици на социални услуги (граждански организации) след 01.01.2026 г. и тяхното повторно участие в конкурси, които вече са спечелили. Това би довело до:

- прекратяване на трудови договори на персонала;
- увеличаване на административната тежест за общините по управление на услугите (вкл. обществени поръчки за храна, консумативи, материали и др.);
- необходимост от прекратяване и реструктуриране на договорите с потребителите (вкл. пренастаняване, което трябва да премине през ОЗД или ДСП и съд);
- риск от загуба на обучени и опитни кадри (тъй като екипите в услугите ще понесат основната методическа и административна тежест по изготвяне на нови оценки, планове и договори с потребителите – два пъти в рамките на няколко месеца);
- риск от прекъсване и снижаване на качеството на грижата за потребителите в този период.

Призоваваме за обмисляне на **облекчен механизъм за продължаване на съществуващите договори с външни доставчици**, който да гарантира стабилност и непрекъсваемост на услугите за хората, които разчитат на тях.

Настояваме за ясни и еднозначни указания към общините, така че да се избегне разнопосочното тълкуване на нормативните текстове.

Възможността за открит диалог и последователни действия с ясен политически ангажимент ще направят възможно успешното реализиране на реформите в сектора на социалните услуги.

С уважение,

Национална мрежа за децата

(обединение от над 130 граждански организации, работещи в сферата на децата и семействата)

Коалиция „Детство 2025“

(коалиция от 16 граждански организации и индивидуални членове, които работят в подкрепа на деца и семейства в цялата страна)

Тръст за социална алтернатива